

संज्ञः द्वा विषयाः

Trios: २

रात्रिः - दिवा

धर्मः - अधर्मः

स्वर्गः - नरकः

प्रकृतिः - पुरुषः

पुण्यम् - पापम्

ज्ञानम् - अज्ञानम्

सुखम् - दुःखम्

(3) Trios: ३

लोकत्रयम् - स्वर्गः, मर्यः, पातालः

प्रश्चानन्त्रयम् - उपनिषत्, ब्रह्मसूत्राणि, अग्वदीता

त्रिविजी - जड़ि, पमुना, सर्ववती

त्रिवर्गपुरुषार्थः - धर्मः, अर्थः, कामः

दीषत्रयम् - वातः, पित्तम्, कफः

त्रिपिटकानि - सूत्रपिटकम्, विनयपिटकम्, अविद्यम्
विटकम्

त्रिमूर्तिः - ब्रह्मा, विष्णुः, महेश्वरः

रूपनत्रयम् - सम्यक् ज्ञानम्, सम्यक् चारित्रम्
सम्यक् दर्शनम्

शाकित्रयम् - दुष्टा शाकीः, ज्ञानशाकीः, क्रियाशकीः

(4) Famous Fires: ४

आश्रम वन्देयम् - शङ्काचर्यम्, हृषीरथः
वानप्रस्थः, संयासः

वन्दुरद्वितीय - रथः, गान्धी, अस्त्रः, पदाति:

वन्दुरपायाः - साम, दानम्, श्रद्धः, दूषः

वन्दुरगतियः - देवः, मनुष्यः, तिर्थक्, नारः

वन्दुर्वैदा: - ऋग्वेदः, यजुर्वेदः, सामवेदः
अथर्ववेदः

वन्दुर्वर्गाः - धर्मः, अर्थः, कामः, मोक्षः

(5) Famous Fires: ५

पञ्चकन्याः - अहल्या द्रौपदी, सीता, तारा
मुहूर्दीरी

पञ्चपाप्तवाः - पुष्पिष्ठिः, गीमः, अर्जुनः, नकुलः
सैहृदयः

पञ्चमूलानि - पृथिवी, आपः, तेजः, वायुः
आकाशः

पञ्च अड्डिति - तिथिः, वासरः, नक्षत्रम्, चांगा:
करुणाम्

पञ्च बाह्याः - अरबिन्दम्, अर्णुकम्, चूतम्
नवमल्लका, वीलौ पलम्

पञ्च यज्ञाः - देवयज्ञः, पितृयज्ञः, शूतयज्ञः;
मनुष्ययज्ञः, श्रद्धायज्ञः;

पञ्च उपवासाः - गृह्णत्वः, पृष्ठम्, द्वृपः, दीपः;
नृवद्यम्

पञ्चामृतम् - दीर्घम्, दधि, दृतम्, मधु, राक्षसा

पञ्चकोशाः - अंशमयः, प्राप्तमयः, मनीमयः;
विश्वानमयः, आनन्दमयः

पञ्चांगोत्तमि - क्षीरम्, दधि, दृत, गाँगूत्र, गाँभयन्

पञ्चांशाः - शत्रुः, विपाशा, इरावती, चन्द्रमाना
वितस्तैः

पञ्चांशाः - प्राप्ताः, अपानः, ओपानः, उदानः, समानः

पञ्चदेवतृक्षाः - मन्दारः, पारिजातः, संनानः;
कल्पकृष्णः, हरिचन्दनः

(6) Famous Sixes (६)

षट्कमणि - अद्ययनम्, अद्यापनम्, पञ्चनम्
पाननम्, क्षानम्, प्रतिग्राहः

षट्कमणि - द्यौति, बस्ति नैति, नैलिकी
पौर्जी, क्षेपालभास्मि

षट्कर्णिनामि - सारुप्यम्, यज्ञः, उचायः;
वैश्विकम्, पूर्वमीमांसा, उत्तरमीमांसा

षट्कुण्डलिमि - यन्त्रकुण्डलिमि, महीकुण्डलिमि, गिरिकुण्डलिमि
मनुष्यकुण्डलिमि, खड्कुण्डलिमि, वन्दुण्डलिमि

षट् रसाः - कटुः, आमः, मधुरः, नवणः
तिक्तः, चूपायः

षट् रिपवः - क्रामः, क्रीदः, लीयः, मीठः
मदः, मारसायनः

(7) Famous Sensors (०)

सप्तरसयः - मरीचिः, अतिः, शार्दूलः, रसः
पालसूपः, पुलहः, कटुः, वसिष्ठः

सप्त समुद्राः - शारम्, क्षीरम्, दुधि, मधु
सुरा, द्विद्वयः, शुद्धादकम्

सप्त खुलापूर्वनाः - महोन्दूः, मलयः, सैक्षः
शत्रिमान्, शक्षावान्, विद्युतः
पात्रयात्रः

सप्त वृक्षतयः - शाजा, मान्त्री, सुहृत्, कौड़ीः
शिखम्, दुम्, सेना

(8) Famous Eight (८)

अष्ट विष्पालकाः - इन्द्रः, अग्निः, यमः, निर्भुतिः
वराहाः, वायुः, कुबेरः, इशानः

अष्ट दिन्गानाः - ऋशवनः, पुण्डरीकः, वामनः, अस्तनः
कुमुदः, पुष्पदन्तः, सार्वभौमः
सुप्रतीकः

अष्ट सिद्धायः - अग्निमा, मठिमा, जारिमा, लघिमा
प्राणिः, प्राकाशयम्, विघ्नप्रम्
वयिवम्

अष्टम अंडा गाली - सिंहः वृषभः जागः कल्पत्रीः
०पेननम् उष्णः भूरी वीणः

अष्टाङ्गानमरकारः Chest head 2 eyes
mind feet hands ears.

9) Famous Names (९)

नव जाहाः - सूर्यः, चन्द्रः, मङ्गलः, बधः
जुरः, शुक्रः, वैनिः, राहुः, केतुः

नव निष्ठायः - महोपच्छाः, पृष्ठाः, वृद्धिः, मकरः
कट्टपः, भुक्तवदः, तुलः, नीलः, रक्षः

नव रत्नानि - द्यन्वन्तरिः, क्षीपणकः, अमरसिंहः
शाक्षः, वैताल अंडः, द्यटकपरः
कालिदासः, वराहमिहिरः, वरूलिः

10) Famous tens (२०)

दशा दिवाः - पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण, आग्नीय
नेत्रप्रय, वायव्य, इशान्य, ऊर्ध्व, अद्यासु

दशोपनिषदः - ईश, कन्न कठ, प्रवेन, मुपडक
माण्डूच, त्रिशीय, शूद्रदारप्रथक, घाटदाप्रथ

दशा दक्षानि - गो, शू, लिल, हिरव्य, आउय,
वासस, द्यान्य, उत्स, शून्य, लवपि

11) Famous eleven (११)

✓ द्वादशा नवोः - महादेवः, शिवः, रुद्रः,
 ऋषिः, नीललोहितः, ईशानः
 विजयः, अमिः, द्वंदवः
 अवाक्यः, आदित्यः

12) Famous twelve (१२)

✓ द्वादशा आदित्यः - मित्रः, रविः, सर्थः, आनुः,
 खगः, युपा, द्विरूपयुपार्चः
 मरीचि, आदित्यः, सविता
 अर्कः, मारकरः

✓ द्वादशा रात्रियः - नीषः, वषभः, भिञ्चुनः, कर्णतः
 सिंहः, कूण्डा, तुला, वृश्चिकः
 धनुः, मकरः, कुम्भः, मीनः

✓ द्वादशा मासाः - चैत्रः, वैशाखः, ज्येष्ठः, आष
 श्वावटा, बाहुपदः, आस्त्रभूज
 कालिकः, माहशीर्षः, षुष्पः
 माघः, काल्पुनः